

Hallintopäällikön lausunto

Valtuustoaloite rakentavan ja turvallisen poliittisen keskustelukulttuurin edistäminen Äänekoskella

1. Taustaa

Valtuustoaloitteessaan (Kvalt 24.3.2025 § 19) Leila Lindell ja 26 muuta valtuutettua nostavat esille poliittisen keskusteluilmapiirin kiristymisen ja esittävät, että:

- 1) Äänekosken kaupunki antaa julkisen sitoumuksen edistää rakentavaa poliittista keskustelua, jossa ei hyväksytä vihapuhetta, uhkailua tai valheellisten tietojen levittämistä.
- 2) Kaupunki ottaa käyttöön selkeät toimintaperiaatteet, joilla voidaan puuttua epäasialliseen viestintään ja suojata viranhaltijoita sekä luottamushenkilöitä häirinnältä ja uhkailulta.
- 3) Kaupunki viestii aktiivisesti ja faktapohjaisesta päätöksenteosta, jotta kuntalaiset saavat oikeaa tietoa ilman harhaanjohtavia väitteitä tai tahallista disinformaatiota.
- 4) Äänekosken kaupunginvaltuusto ja -hallitus sitoutuvat toimintakulttuuriin, joka perustuu asiallisuuteen ja kunnioitukseen, ja jossa eriävien mielipiteiden esittäminen on turvallista kaikille. Tämä koskee myös kaupungin virkamiesjohtoa, jonka tulee edistää rakentavaa keskustelua ja huolehtia viranhaltijoiden sekä luottamushenkilöiden välisestä kunnioittavasta viestinnästä.
- 5) Valtuuston koulutukseen tulee myös panostaa, jotta valtuutetut saavat riittävät valmiudet rakentavaan ja vastuulliseen päätöksentekoon sekä viestintään.

Kaupunginhallitus on (7.4.2025 § 94) pyytänyt aloitteesta erilliset lausunnot henkilöstöpäälliköltä, hallintojohtajalta ja valtuustoryhmien neuvotteluryhmältä. Vakituisen hallintojohtajan virkavapaan aikana hallintojohtajan tehtävää hoitaa hallintopäällikkö.

2. Esitysten arviointi

Kaikki valtuustoaloitteessa esitetyt kohdat 1–5 ovat lainsäädännön ja kaupungin strategialinjausten mukaisia. Niiden toteuttamisen voidaan katsoa edistävän perustuslain mukaisten kansanvaltaisuus- ja yhdenvertaisuusperiaatteiden, sananvapauden ja yksityiselämän suojan toteutumista sekä jokaisen oikeutta elämään, henkilökohtaiseen vapauteen ja turvallisuuteen. Esitetyt toimenpiteet myös edistävät hyvän hallinnon toteutumista, osallisuutta ja kaupunkistrategiassa vahvistettujen arvojen toteutumista.

3. Toimenpiteet ja suositukset

1. Äänekoski-ilmiöksi nimetyssä kaupunkistrategiassa on vahvistettu Äänekosken kaupungin arvolutapaukseksi tasapuolisuus ja oikeudenmukaisuus niin, että ”Kohtelemme työkavereita, asukkaita ja alueen yrityksiä tasapuolisesti. Olemme kannustavia ja rakentavia. Olemme toiminnassamme oikeudenmukaisia ja noudatamme demokratian periaatteita”. Tämä on itsessään luettavissa julkiseksi sitoumuksiksi edistää rakentavaa poliittista keskustelua, mutta myös erillisen sitoumuksen antaminen on mahdollista. Kaupungin sisäisessä viestintäohjeessa on jo velvoitettu kaikki kaupungin viranhaltijat ja työntekijät siihen, että olemme asiallisia ja toisen hyvinvointia kunnioittavia ja että palautetta annetaan aina rakentavasti. Lisäksi kaupunginhallitus on 17.11.2025 § 318 hyväksynyt sosiaalisen median ohjeen, joka koskee sekä kaupungin luottamushenkilöitä että viranhaltijoita ja työntekijöitä. Ohjeessa tuodaan julkilausutusti esiin, että jokainen kaupungin työntekijä, viranhaltija ja luottamushenkilö on velvollinen huomioimaan loukkaamattomuuden ja asiallisuuden. Ohjeessa on myös muistutettu, että ennen asian julkista kommentointia on syytä tarkistaa faktat ja asian taustat ja kehoitettu kertomaan aina oikeaa tietoa, oikaisemaan vääriä tietoja ja tarvittaessa ohjaamaan oikean tiedon äärelle.

2. Äänekosken kaupunki on päivittänyt epäasiallisen käyttäytymisen ja häirinnän toimintamallin 1.10.2025 alkaen varmistaakseen, että epäasialliseen tai häiritsevään käyttäytymiseen voidaan ja uskalletaan puuttua tehokkaasti, oikeudenmukaisesti ja ratkaisuhakuisesti. Myös luottamushenkilöiden tulee hoitaa tointaan asiallisesti ja mahdollisissa epäasiallisen käyttäytymisen tai häirinnän tilanteissa kaupunginhallituksella ja tietyiltä osin valtuustolla on kuntalaissa esitettyä toimintavaltaa puuttua luottamushenkilön epäasialliseen käytökseen. Kun kunnanjohtaja saa tiedon epäasiallisesta kohtelusta, hänen on vietävä asia kunnanhallituksen puheenjohtajan tietoon. Hallituksen puheenjohtajan tehtävänä on saattaa asia kunnanhallituksen käsiteltäväksi. Mikäli vastuuhenkilöt ovat syytettyinä epäasiallisesta käytöksestä, voi varahenkilö toimia heidän puolestaan. Prosessin tunnettuuden ja selkeyden varmistamiseksi sekä epäasiallisen käyttäytymisen ehkäisemiseksi olisi kuitenkin suositeltavaa laatia myös luottamushenkilöitä koskeva malli ilmoittaa epäasiallisesta käytöksestä ja käsitellä epäasiallisen käytöksen ilmoituksia.
3. Kaupunki tiedottaa päätöksentekoon etenevistä asioista sekä tehdyistä päätöksistä aktiivisesti ja systemaattisesti. Vuoden 2026 alussa on kiinnitetty huomiota erityisesti päätösviestinnän lisäämiseen ja faktatiedon tiivistämiseen asukasystävällisiksi tiedotteiksi varsinaisten päätösasiakirjojen lisäksi. Faktapohjaisen viestinnän kehittämistä myös jatketaan.
4. Viranhaltijana suosittelen kaupunginhallitusta ja -valtuustoa, kuten kaikkia muitakin poliittiseen keskusteluun osallistujia, sitoutumaan ehdotettuun toimintakulttuuriin. Viranhaltijana olen itse sitoutunut edistämään rakentavaa keskustelua ja kunnioittavaa viestintää niin viranhaltijoiden kuin luottamushenkilöidenkin välillä.
5. Kaupungin johtavat viranhaltijat ja 2025 valitut valtuutetut on ohjattu osallistumaan Jyväskylän kesäyliopistoyhdistys ry:n järjestämään koulutuskokonaisuuteen, joka käsitteli kuntien toiminnan eri aihealueita. Suosittelen jatkamaan valtuustokauden alkuun sijoittuvien koulutuskokonaisuuksien järjestämistä, mutta myös kehittämään luottamushenkilöiden koulutukseen jatkuvaa oppimista tukevia, ajankäytöllisesti joustavia ja kustannustehokkaita ratkaisuja. Jatkuvan koulutuksen välineeksi ehdotan Navisec-ympäristöön lisättävän luottamushenkilöille suunnattuja koulutusosioita, joiden suorittaminen olisi valtuutetuille vapaaehtoista, mutta suositeltavaa. Suosittelen poliittisia päättäjiä myös arvioimaan, miten koulutusten laajaa suorittamista voitaisiin edistää ja tulevaisuudessakin varmistaa poliittisten päättäjien osaamistaso ainakin kaikista vastuunalaisimmissa poliittisissa rooleissa.

11.3.2026

Hallintopäällikkö Henriikka Mäkelä